

Weilandberichten - Een vijfling!

Hans Simons, vanaf het begin lid van de agrarische natuurvereniging, heeft al sinds jaar en dag een paal in het weiland staan met een uilenkast. Niet dat er wel eens een uil in broedt. In het voorjaar broeden er meestal Nijlzanzen

in die worden opgevolgd door een paartje Holenduiven die wat later in het jaar hun kroost er in groot brengen. De kast heeft dus wel bekijks van vogels en ook zeker nut. Holenduiven worden niet zo vaak herkend als zodanig, maar het zijn prachtige kleine duiven in het zonnetje en het gaat goed met ze in Nederland. In vergelijking met de Houtduif zijn ze kleiner, ze missen de witte kraag en hebben twee mooie zwarte baantjes op hun vleugels.

Al een paar avonden hoorde Hans wat raar gesis komen uit zijn paalwoning. Maandagavond j.l. ging hij op onderzoek uit. Als ie de kast nadert vliegen er twee uilen uit. Blijft stil staan om af te wachten wat er gebeurt... En er gebeurt zeker wat, want na een paar tellen land één van de uilen op zijn hoofd! Om vervolgens even verderop in het gras te landen, het lijkt een kerkuil. Het gesis uit de kast is niet van de lucht.

Hans neemt mailcontact op met de agrarische natuurvereniging. Uilen in een veldkast is zeer bijzonder lijkt mij, dus we schakelen de mensen van de Kerkuilenwerkgroep NH in. De

volgende morgen vroeg blijken er al drie uilenkoppies uit de kast steken, dus haast is geboden. De mensen van de kerkuilenwerkgroep laten er ook geen gras over groeien en bereiden snel met de plaatselijke coördinatoren een ringactie voor. Woensdagmiddag twee uur blijken er inderdaad Kerkuilen in de veldkast te broeden.

Het eerste geval van een broedende Kerkuil in een veldkast!

De jongen blijken feitelijk al te kunnen vliegen, maar door een net voor de opening te houden ontsnappen ze niet. De mensen van de kerkuilenwerkgroep NH beklimmen de kast. Normaal gesproken binnenwerk, maar nu eens een 'buitenklus'.

Foto: Hans Simons.

Na jaren wachten eindelijk succes de uilenkast, Hans Simons met het eerste resultaat!
Foto: André Klaver.

Een vijfling!

Foto: Hans Simons

Dat betekent dat er voldoende voedsel aangevoerd wordt. Bij aanvang van dit jaar was er een hele slechte muizenstand, waardoor o.a. alle roofvogels relatief kleine broedsels hadden dit jaar. Of, zoals mensen hebben kunnen lezen in de Weilandberichten, dat zelfs Torenvalken volwassen Tureluurs van het nest pakten bij gebrek aan muizen.

Deze kerkuiljongen werden o.a. gevoerd met woelratten, die blijkbaar in de buurt van Durgerdam voldoende aanwezig zijn. Dat bleek ook uit een aflevering van de Weilandberichten dit voorjaar toen een Blauwe Reiger een Woelrat te pakken nam, ook in de buurt van Ransdorp-Durgerdam.

Zo ziet een vliegvlugge jonge kerkuil er van dichtbij uit, foto André Klaver

Bron: **Stichting Kerkuilenwerkgroep Nederland**

Website: http://www.kerkuil.com/pg-17825-7-23571/pagina/kerkuilenwerkgroep_nederland.html

Opvallend bij uilen zijn de ronde kop met de grote ogen, die onbeweeglijk in de oogkassen zitten. De uil moet de kop draaien als hij in een andere richting wil kijken. De Kerkuil presteert het zelfs om de kop 270 graden (driekwart!!), zowel naar links als rechts, terwijl het lichaam roerloos op zijn plaats blijft. Een deel van het gezichtsveld wordt door beide ogen gezien (binoculair zien). Hierdoor kan de uil de afstand tot de prooi schatten.

Een tweede belangrijk middel voor de uil om een prooi op te sporen is het gehoor, dat zeer goed ontwikkeld is. Veel soorten uilen hebben "oorpluimen", die echter niets met het gehoor te maken hebben. Het zijn verlengde kopveren, die iets over de stemming van de uil zeggen. Geluiden die wij niet kunnen waarnemen, horen uilen wel. Het goede gehoor is te danken aan de bijzondere bouw van het gehoororgaan. Aan de rand van de sluier bevinden zich bij de Kerkuil enorm ontwikkelde ooropeningen. De grote ooropening is aan de voor- en achterkant voorzien van oorkleppen. Deze kleppen zijn eigenlijk stevige huidplooiën, die bezet zijn met stijve veertjes. Aan de voorkant van de ooropening zijn deze kleppen zeer beweeglijk. Ze kunnen als een deksel over de gehooropening vallen en beschermen de uil tegen geluidsoverlast. Verder doen ze dienst als een soort "richtmicrofoon", die naar alle kanten kan draaien. Een prachtig systeem, dat vergelijkbaar is met de beweegbare oren van een hond.

De mooie hartvormige sluier van de Kerkuil werkt als een geluidsontvanger. De binnenkomende geluiden blijven binnen de sluier en worden geleid naar de beide

gehoororganen. De veertjes in de sluier staan ver uit elkaar, zodat het geluid er gemakkelijk doorheen kan gaan. De asymmetrische stand van de oren is een extra aanpassing voor een optimaal gehoor. De rechter ooropening ligt op ooghoogte, terwijl de linker opening 10-15 graden hoger ligt. Dat betekent dat het geluid een fractie van een seconde eerder in het ene oor aankomt dan in het andere. Zo kan de uil de beweging van een muis exact volgen. Zeer bijzonder is het dat de uil zelfs onderscheid kan maken tussen het ritselen van muizen in bladeren, het piepen van prooidieren en het kauwen van muizen op voedsel. Opmerkelijk is het dat de uil ook de hoogte van de geluidsbron kan vaststellen. Wanneer de Kerkuil vliegend jaagt tot op een hoogte van drie meter of op een paaltje zit, weet hij exact de afstand te bepalen tot de muis, die zich in een greppel, in het gras of op een molshoop bevindt. Ogen en oren vormen tezamen een zeer verfijnd opsporingssysteem van de nachtelijke jagers.

Naast een uitstekend gezichtsvermogen en gehoor is het geruisloos vliegen van groot belang voor de Kerkuil. Het lichaam is smal en bedekt met veel lichte veren en het weegt slechts 300-400 gram, terwijl de brede vleugels een spanwijdte van bijna een meter hebben. Zo kan de Kerkuil gemakkelijk zweven en met een lage snelheid (15 tot 20 km per uur) de grond afzoeken naar prooidieren.

Nagels om een prooi goed vast te kunnen houden.

Deze jonge Kerkuil heeft wel heel bijzondere nagels...

Foto: André Klaver

Anita Simons 'wiegt' een jonge kerkuil, zo'n kans krijg je maar één keer in je leven!
Foto: André Klaver

Voor meer informatie over de steen- en kerkuilenwerkgroepen in Noord-Holland kunt u terecht op deze website:

<http://www.landschapnoordholland.nl/groenekaart.php?action=displayvrijwilligersgroep&vrijwilligersgroepid=12>

Landschap Noord Holland helpt de kerkuilenwerkgroep NH met materialen en andere benodigdheden om hun belangrijke vrijwilligerswerk goed te kunnen uitvoeren.

Hartelijke groeten,

Wim Tijsen,
Projectleider weidevogelbescherming (maar ook voor uilen- en ander leuk natuurnieuws...)
Landschap Noord-Holland/Water, Land & Dijken
Postbus 257 Castricum / Koemarkt 53-I te Purmerend
Tel. 088- 006 44 00 / 0299-437463

